

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ПУТЕР СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 38780/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 декември 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02/03/2011

*Решението е окончателно съгласно член 44 § 2 от Конвенцията.
Може да претърпи редакционни промени.*

По делото на Путер срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като отделение в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Марк Вилигер (Mark Villiger),

Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиева,

Ганна Юдживска (Ganna Yudkivska), *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 9 ноември 2010 г.,

постанови следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 38780/02) срещу Република България, подадена пред Съда на 10 октомври 2002 г. от трима български граждани – г-н Пол Евалд Путер (Paul Evald Putter), г-н Виктор Александров Путер и г-н Йоханес Александров Путер, на основание член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (наричана по-нататък “Конвенцията”). Г-н Пол Путер („първият жалбоподател”) е роден през 1930 г., живял е в Пловдив и е починал през 2009 г. Той е чичо на г-н Виктор Путер („втория жалбоподател”) и на г-н Йоханес Путер („третия жалбоподател”), които са родени съответно през 1954 и 1966 г. и живеят в Пловдив. Наследниците на първия жалбоподател – съпругата му г-жа Димитрия Живкова Путер, дъщеря му г-жа Матилда Пол Путер и синът му г-н Карл Павлов Путер, информираха Съда за неговата смърт с писмо от 9 юни 2009 г., в което се посочва, че желаят да продължат да водят делото от негово име.

2. Жалбоподателите се представляват от г-н М. Екимджиев и г-жа К. Бончева – адвокати, практикуващи в Пловдив.

3. Българското правителство („правителството”) се представлява от своя агент – г-жа М. Димова от Министерството на правосъдието.

4. Жалбоподателите твърдят по-конкретно, че в производството, което приключва с окончателно решение на Върховния административен съд, постановено на 11 юли 2002 г., те не са имали достъп до съд с пълна юрисдикция, тъй като вътрешните съдилища са отказали да направят независимо преразглеждане на оценката на правителството на процесните имоти, разчитайки изцяло на метода и

изчисленията, направени от Агенцията по приватизация и Министерството на промишлеността при определяне на полагащите се на жалбоподателите акции съгласно член 18 от Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия от 1992 г.

5. На 9 октомври 2007 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да уведоми за нея правителството в частта ѝ относно твърдяната липса на достъп до съд с пълна юрисдикция.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

A. Относитима предистория

6. Жалбоподателите са правоприменници по наследство на правото на собственост на лица, притежавали 9,375 процента от акционерния капитал на дружеството, което е оперирало пивоварната „Каменица – Фрик и Шулцер“ („пивоварната“), намираща се в гр. Пловдив.

7. През 1947 г. държавата национализира пивоварната, заедно с нейните имоти и акции, притежавани от акционерите на пивоварната по Закона за национализация на частни индустриални и минни предприятия („Закон за национализацията“).

8. През февруари 1992 г. влиза в сила Законът за възстановяване собствеността върху одържавени недвижими имоти („Закон за реституцията“). В съответствие с разпоредбите на Закона за реституцията жалбоподателите успяват да си възстановят собствеността върху 9,375 процента от 20 539 квадратни метра земя и няколко разположени в нея сгради, всички те формиращи част от пивоварната („Имотите“), с което се възстановява собствеността върху притежаваните от техните предшественици по право на собственост 9,375 процента от акционерния капитал на пивоварната, които са били конфискувани от държавата по Закона за национализацията. По-конкретно първият жалбоподател си възстановява 4,6875 процента от Имотите, а вторият и третият жалбоподател заедно си възстановяват други 4,6875 процента от Имотите.

9. След това жалбоподателите успешно осъждат пивоварната, най-малко на едно основание, за неплатен наем за Имотите.

10. През май 1992 г. влиза в сила Законът за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия („Закон за приватизацията“) (вж. „Приложимо вътрешно право и практика“ по-долу). На неуточнена дата преди 30 септември 1994 г.

жалбоподателите подават иск по член 18 от Закона за приватизацията да бъдат обезщетени с акции на пивоварната.

11. През есента на 1993 г. първият жалбоподател разбира от репортажи в местните медии, че правителството е продало мажоритарен дял от пивоварната на „Брау унд Брунен ГмбХ“ („Brau und Brunnen GmbH“) – германско дружество с ограничена отговорност. Сделката обаче не е финализирана.

12. На 12 ноември 1993 г. първият жалбоподател получава нотариален акт за неговите 4,6875 процента собственост върху Имотите. На същата дата вторият и третият жалбоподатели също получават нотариален акт за общата си собственост върху 4,6875 процента от Имотите. Така общо жалбоподателите са вписани като собственици на 9,375 процента от Имотите.

13. На 25 януари 1995 г. държавата продава седемдесет процента от акциите на пивоварната на „Интербрю“ (Interbrew), белгийска пивоварна фабрика.

Б. Разпределението на акции на жалбоподателите

14. На 2 декември 1993 г. първият жалбоподател пише до Агенцията за приватизация, за да иска оценка на пивоварната и потвърждение за броя на акциите, които ще бъдат разпределени на жалбоподателите. Агенцията за приватизация отговаря на първия жалбоподател с писмо от 3 февруари 1994 г., с което го информира, че направената от нея оценка на пивоварната е в контекста на нейната приватизация и че е поверителна, тъй като служи за примерна база за договаряне на продажната цена на продаваните от държавата акции. В допълнение Агенцията за приватизация заявява, че оценката не е уместна база за определяне броя на акциите, които следва да бъдат разпределени на жалбоподателите. В писмото се казва още, че решението ще бъде изпълнено от Министерството на промишлеността въз основа на отделна експертна оценка.

15. Член 18 от Закона за приватизацията е изменен на 28 май 1996 г. Съответното изменение предвижда метод за определяне размера на акционерното участие като обезщетение на собствениците на конфискуван имот (вж. “Приложимо вътрешно право и практика” по-долу).

16. В началото на 1997 г. жалбоподателите се оплакват пред редица държавни органи, че искът им във връзка с получаване на акции от пивоварната все още не е разгледан.

17. На 8 май 1997 г. жалбоподателите завеждат иск пред вътрешните съдилища с цел получаване на декларация, че нито Община Пловдив, нито Агенцията за приватизация са изпълнили съответните си задължения по член 18 от Закона за приватизацията да

ги информират за оценката на пивоварната. На 17 ноември 1997 г. Пловдивският районен съд отхвърля иска на жалбоподателите. Това решение е потвърдено въззивно от Пловдивския окръжен съд с решение от 11 март 1998 г.

18. Министерството на промишлеността завежда паралелно дело на 25 септември 1997 г. Министерството иска от Агенцията за приватизация да му предостави, *inter alia*, стойността на Имотите. То иска да бъде информирано за процента на регистрирания акционерен капитал на пивоварната и за броя на акциите, които ще бъдат разпределени като, *inter alia*, обезщетение за Имотите.

19. В писмо от 6 октомври 1997 г. Агенцията за приватизация информира Министерството на промишлеността, че въз основа на извършена от него оценка от 30 юни 1994 г., стойността на 20 539 квадратни метра земя, четириетажна сграда и двуетажна сграда, от които Имотите са част, е равна на 8,11 процента от нетната стойност на активите на пивоварната – съответстващи на 12 445 акции.

20. На 10 ноември 1997 г. Министерството на промишлеността препраща тази оценка на Община Пловдив. Общината информира след това жалбоподателите, че ще бъдат обезщетени за Имотите с общо 998 акции на пивоварната, всяка с номинална стойност 1000 стари български лева (към онзи момент равни на 1 германска марка), представляващи общо 0,65 процента от активите на пивоварната. По-конкретно на първия жалбоподател е трябвало да бъдат разпределени 499 акции, а на втория и третия жалбоподатели общо – 499 акции. Всяко от тези акционерни участия би представлявало 0,325 процента от активите на пивоварната.

21. На 25 ноември 1997 г. жалбоподателите подават жалба срещу решението на Министерството на промишлеността.

22. В хода на производството пред Пловдивския окръжен съд е извършена експертна оценка от 10 юни 1998 г. Тази оценка сравнява оценката, извършена от Агенцията за приватизация през 1994 г., с преобладаващата пазарна стойност на Имотите и заключава, че пазарната стойност се е увеличила с 5,38 процента спрямо 1994 г.

23. Пловдивският окръжен съд отхвърля апелативната жалба на 25 юни 1998 г. Окръжният съд постановява, че жалбоподателите не са имали право да обжалват решението на Министерството на промишлеността, с което се определя разпределението на акциите на жалбоподателите в пивоварната.

24. Жалбоподателите обжалват горното решение. На 27 януари 1999 г. апелативната жалба е отхвърлена от Върховния административен съд като несвоевременно подадена.

25. След ново обжалване, на 21 май 1999 г. разширеният състав на Върховния административен съд отменя горесцитираното решение и връща делото за повторно разглеждане.

26. На 29 октомври 1999 г. Върховният административен съд отменя решението на Пловдивския окръжен съд, постановено на 25 юни 1998 г., и връща делото в окръжния съд за ново разглеждане. Производството продължава пред Пловдивския окръжен съд.

27. На Пловдивския окръжен съд е представен експертен доклад от 26 януари 2001 г. Заключение на този доклад е, че броят на акциите, които е трябвало да бъдат разпределени на жалбоподателите, не е бил определен въз основа на приватизационната оценка на пивоварната. По-скоро използваната оценка е взела предвид само част от приватизационната оценка и частично се е позовала на регистрирания акционерен капитал на пивоварната към 30 юни 1994 г.

28. На 19 юли 2001 г. Пловдивският окръжен съд отново отхвърля жалбата на жалбоподателите срещу решението на Министерството на промишлеността да ги обезщети с общо 998 акции от пивоварната. Според съда само експертни оценки, извършени в съответствие с първоначалния текст на член 18 от Закона за приватизацията, могат да бъдат оспорвани пред съдилищата. Тъй като определянето на бъдещия брой акции на жалбоподателите е било извършено след изменението на член 18 от Закона за приватизацията през 1996 г., съдът постановява, че балансовата стойност на всеки имот или в случая с жалбоподателите – приватизационната оценка на Имотите, е била парвилната база за определяне броя на акциите, които е трябвало да им бъдат разпределени. Съдът обаче е счел, че нито балансовата стойност, нито приватизационната оценка на Имотите могат да бъдат оспорени пред съдилищата. Затова жалбоподателите не биха могли да оспорят и метода за изчисляване на броя на акциите, които следва да им бъдат разпределени.

29. Жалбоподателите обжалват горецитираното решение на 24 август 2001 г. Те твърдят, *inter alia*, че са имали право да обжалват оценката на Имотите и съответно, че са имали право да обжалват решението за броя на акциите, които да им бъдат разпределени съгласно тази оценка. Жалбоподателите прибавят и друго основание за обжалване относно дълго забавяне от страна на властите да разгледат иска им за получаване на акции от пивоварната. Жалбоподателите твърдят по-нататък, че първоначалният процес, воден по член 18 от Закона за приватизацията, е изисквал да бъде направена експертна оценка и че властите не са спазили изискванията на закона. Освен това жалбоподателите твърдят, че двете версии на член 18 от Закона за приватизацията предвиждат право на обжалване срещу оценката, използвана като база за определяне броя на акциите, които е трябвало да бъдат разпределени на жалбоподателите. На последно място жалбоподателите претендират, че нито те, нито съдилищата някога са получили пълната приватизационна оценка на пивоварната, тъй като информацията е била класифицирана. Жалбоподателите твърдят, че в

резултат от това съдилищата са разчитали изцяло на изчисленията и определенията, направени от Агенцията за приватизация и Министерството на промишлеността за приложимата стойност на Имотите и следователно за броя на акциите от пивоварната, които жалбоподателите са имали право да получат.

30. Върховният административен съд отхвърля жалбата на жалбоподателите в окончателно решение, постановено на 11 юли 2002 г. Той потвърждава заключението на съда от по-долната инстанция, че след изменението на член 18 от Закона за приватизацията през 1996 г. нито приватизационната оценка, нито методът за изчисляване на бъдещия брой акции на жалбоподателите подлежи на обжалване или оспорване пред съдилищата. По-конкретно съдът посочва:

“По същество спорът е за това коя оценка е уместна за изчисляване броя на дължимите акции – приватизационната или експертната, – за да се прецени коя от тях следва да бъде използвана за изчисляване на [необходимия] брой акции за удовлетворяване на реституционните претенции, както и до каква степен тя [оценката] подлежи на съдебно преразглеждане.

[По-долната инстанция] правилно е констатирала, че съгласно член 18 от [Закона за приватизацията], в сила към съответния момент, обезщетението е било изчислено на базата на приватизационната оценка, която само по себе си не подлежи на съдебно преразглеждане. По този начин, като не е взел предвид експертната [оценка], съдът не е нарушил [приложимите] процедурни правила, тъй като оценките не са били относими към спора. В конкретното дело относимият факт е, че дружеството е било в процес на приватизация, касова приватизация [при това], и за да бъдат удовлетворени претенциите на бившите собственици, единствената възможност за тях е била да получат подходящия брой акции – който следва да бъде изчислен на базата на приватизационната оценка.”

В. Последващи развития

31. На 17 януари 2005 г. Министерството на икономиката кани жалбоподателите да сключат споразумения за прехвърляне на акции относно обезщетението по член 18 от Закона за приватизацията. По-конкретно Министерството на икономиката предлага да прехвърли на първия жалбоподател 5489 акции от пивоварната, всяка с номинална стойност 1 нов български лев (0,51 евро), и по 2745 акции на втория и третия жалбоподатели. В проектите на споразуменията за прехвърляне на акции изрично се посочва, че със сключването на споразумението всеки жалбоподател ще приеме предвидената в него оценка на неговата национализирана собственост, както и произтичащия от нея брой акции, които са му разпределени като обезщетение.

32. На 31 януари 2005 г. жалбоподателите информират Министерството на икономиката с писмо, че отказват да подпишат проектите на споразуменията за прехвърляне на акции. Жалбоподателите подчертават в писмото си, че не приемат оценката на

Имотите и броя на акциите, които ще им бъдат разпределени в резултат от тази оценка. Жалбоподателите повтарят искането си за извършване на независима експертна оценка. Освен това те изразяват изненада от значителното увеличение на броя на акциите от пивоварната, които им се предлагат, искат да узнаят каква е причината и обосновката за увеличената оферта, и изразяват мнение, че една независима оценка би довела до ново увеличение.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Закон за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия от 1992 г.

33. Член 18 (1) от Закона за приватизацията, в сила от 1992 до 1996 г., предвижда, че собствениците на недвижими имоти, каквито са процесните Имоти, които са съществували реално и са били част от материалните активи на държавни и общински предприятия, имат право да получат дялове или акции от всяко дружество, образувано въз основа на тези предприятия. Размерът на дела, който се присъжда в съответствие със Закона за приватизацията, се определя въз основа на експертна оценка, извършвана от общинския съвет по местонахождение на собствеността. Експертната оценка след това се изпраща на собственика на недвижимия имот от общината. В това отношение член 18, ал. 3 от Закона за приватизацията предвижда следното:

„Общинският съвет по местонахождението на имота съобщава на собствениците оценката му по реда на Гражданския процесуален кодекс. Тя може да бъде обжалвана в 14-дневен срок от получаване на съобщението пред окръжния съд.”

34. Срокът за подаване на искане за получаване на дялове или акции, определен в Закона за приватизацията, е изтекъл на 11 май 1993 г. Член 18, ал. 1 от Закона за приватизацията обаче е изменен на 24 юни 1994 г. и изменението предвижда нов срок, който изтича на 30 септември 1994 г.

35. Член 18, ал. 1 от Закона за приватизацията е изменен отново на 28 май 1996 г. Това последно изменение определя базата за разпределението на дялове или акции на жалбоподател в съответствие със Закона за приватизацията. Измененият Закон за приватизацията предвижда разпределението на дялове или акции да се определя въз основа на балансовата стойност на съответното имущество, освен в случай на касова приватизация, когато се използва приватизационната оценка. Правото на обжалване на оценката остава непроменено (член 18, ал. 3 от Закона за приватизацията).

36. Законът за приватизацията е отменен през 2002 г.

Б. Възможност за възобновяване на граждански дела в резултат от решение на Европейския съд по правата на човека

37. Член 231, ал. 1 (з) от Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. (Граждански процесуален кодекс), в сила между 1 април 1998 г. и 1 март 2007 г., предвижда заинтересувана страна да може да иска възобновяване на граждански иск в случай, че „с решение на Европейския съд по правата на човека е установено нарушение [на Конвенцията]”. На 1 март 2007 г. Гражданският процесуален кодекс от 1952 г. е заменен от нов кодекс със същото наименование.

38. По силата на член 45 от Закона за административното производство от 1979 г. и член 41, ал. 1 от Закона за Върховния административен съд от 1997 г. горната разпоредба на Гражданския процесуален кодекс от 1952 г. е била приложима и за производства по административни дела. Върховният административен съд се е позовал на член 231, ал. 1 (з) за възобновяване на производството, който постановява, че съдилищата нямат юрисдикция да разглеждат жалба за съдебно преразглеждане на административно решение (вж. *Ал-Нашиф срещу България*, № 50963/99, 20 юни 2002 г., и реш. № 4332 от 8 май 2003 г. по адм.д. № 11004/2002 г., ВАС, петчленен състав).

39. На 12 юли 2006 г. влиза в сила нов Административнопроцесуален кодекс („Кодексът”). Член 239, ал. 6 от Кодекса предвижда, че заинтересувана страна може да поиска възобновяване на административно производство, в случай че „с решение на Европейския съд за защита на правата на човека е установено нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи”.

ПРАВОТО

I. ПРЕЮДИЦИАЛЕН ВЪПРОС

40. Съдът отбелязва, че първият жалбоподател е починал през 2009 г. и неговата съпруга г-жа Димитрия Живкова Путер, неговата дъщеря г-жа Матилда Пол Путер и неговият син г-н Карл Павлов Путер са информирали Съда с писмо от 9 юни 2009 г., че желаят да продължат да водят делото от името на първия жалбоподател.

41. Предвид горното Съдът постановява, че наследниците на първия жалбоподател могат да продължат настоящото дело от негово име.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Жалбоподателите се оплакват по член 6 от Конвенцията, че във вътрешното производство, което приключва с окончателно решение на Върховния административен съд от 11 юли 2002 г., те не са имали достъп до съд с пълна юрисдикция, тъй като вътрешните съдилища са отказали да преразгледат оценката на Имотите и са разчитали изцяло на метода и изчисленията, направени от Агенцията за приватизация и Министерството на промишлеността при определяне на полагаемите им се акции по член 18 от Закона за приватизацията. Съответната част от Член 6 гласи следното:

„Всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения ..., има право на ... справедливо гледане на неговото дело ... от ... съд ...“

43. Правителството твърди, че жалбоподателите не са изчерпали вътрешноправните средства за защита, тъй като не са приели акциите, които са им били предложени от Министерството на икономиката на 17 януари 2005 г. – възможност, от която все още биха могли да се възползват. По този начин те са се лишили от възможността да се удовлетворят от жалбата си, като получат адекватно обезщетение, предложено им по отношение на техните искиви претенции към държавата.

44. В отговор жалбоподателите заявяват, че причината за техния отказ да приемат направеното им от Министерството на икономиката предложение е, че те не са съгласни с базата за оценка, която е ключов въпрос в жалбата им пред Съда. Освен това те отбелязват, че чрез подписването на предложените споразумения за прехвърляне на акции не само че е трябвало да приемат оценката на правителството за техните имоти и за броя на разпределените им акции в резултат от тази оценка, но и на практика да се лишат по силата на договора от възможността за по-нататъшно оспорване базата за оценка.

A. Допустимост

45. Съдът отбелязва, че правителството счита, че жалбоподателите са имали и все още имат възможност да се удовлетворят от жалбата си пред Съда, като приемат акциите, предложени им от Министерството на промишлеността в писмото му от 17 януари 2005 г. Доколкото обаче настоящата жалба се отнася за твърдяната липса на достъп до съд с пълна юрисдикция поради отказа на вътрешните съдилища да преразгледат оценката на Имотите и свързания с нея метод на определяне на дължимите акции на жалбоподателите, Съдът не счита, че предложеното от правителството вътрешноправно средство за защита е такова, което жалбоподателите е трябвало да изчерпят преди

подаването на жалбата. По-конкретно Съдът отбелязва, че с приемането на предложението на Министерството на икономиката жалбоподателите е трябвало да се откажат от правата си да оспорват съответната оценка в допълнително производство, лишавайки се по този начин от търсене на възможност за изправяне на порока, който се твърди, че е съществувал в предишното административно производство.

Във връзка с горното Съдът отхвърля твърдението на правителството, че жалбоподателите не са изчерпали всички налични вътрешноправни средства за защита.

46. Съдът съответно заключава, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35, ал. 3 от Конвенцията. Той отбелязва също така, че тя не е недопустима на други основания. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

Б. По същество

47. Съдът припомня, че за да може определянето на гражданските права и задължения от съд да е в съответствие с член 6, ал. 1, въпросният съд трябва да има юрисдикция да разгледа всички фактологични и правни въпроси, относими към спора пред него (вж. *mutatis mutandis*, *Тера Вонинген Б.В. срещу Нидерландия (Terra Woningen B.V. v. the Netherlands)*, 17 декември 1996 г., §§ 52 – 55, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI; *Шеврол срещу Франция (Chevrol v. France)*, № 49636/99, §§ 76 – 84, ECHR 2003-III; и *И.Д. срещу България*, № 43578/98, §§ 45 – 52, 28 април 2005 г.).

48. В настоящия случай Съдът отбелязва, че първият жалбоподател изпраща писмо до Агенцията за приватизация още на 2 декември 1993 г., в което пита за броя акции, които ще бъдат разпределени на жалбоподателите, но е информиран на 3 февруари 1994 г., че решението ще бъде взето от Министерството на промишлеността на базата на експертна оценка.

49. След това през 1997 г. Агенцията за приватизация информира Министерството на промишлеността, че на базата на оценката от 1994 г. стойността на 20 539 квадратни метра земя, четириетажна сграда и двуетажна сграда, от които Имотите са част, е равна на 8,11 процента от нетната стойност на активите на пивоварната – съответстващи на 12 445 акции. Тази оценка е предадена на Община Пловдив, която на свой ред информира жалбоподателите, че ще бъдат обезщетени за Имотите с 998 акции от пивоварната, всяка с номинална стойност 1000 стари български лева (към онзи момент равни на 1 германска марка), представляващи общо 0,65 процента от активите на пивоварната. По-конкретно на първия жалбоподател са разпределени 499 акции, а на втория и третия жалбоподатели общо 499 акции и всяко от тези

акционерни участия е представлявало 0,325 процента от активите на пивоварната.

50. На 25 ноември 1997 г. жалбоподателите обжалват решението на Министерството на промишлеността. В хода на производството пред Пловдивския окръжен съд е извършена експертна оценка през 1998 г., която сравнява оценката, извършена от Агенцията за приватизация през 1994 г., с преобладаващата пазарна стойност на Имотите и заключава, че пазарната стойност се е увеличила с 5,38 процента спрямо 1994 г.

51. При повторното производство пред Пловдивския окръжен съд е изготвен друг експертен доклад през 2001 г., който заключава, че броят на разпределените на жалбоподателите акции не е определен на базата на приватизационната оценка на пивоварната. По-скоро използваната оценка е взела предвид само част от приватизационната оценка и частично се е позовала на регистрирания акционерен капитал на пивоварната към 30 юни 1994 г.

52. Независимо от експертните доклади, представени на съдилищата, в окончателно решение от 11 юли 2002 г. Върховният административен съд отхвърля жалбата на жалбоподателите и установява, че след изменението на член 18 от Закона за приватизацията през 1996 г. нито приватизационната оценка, нито методът за изчисляване на броя на дължимите на жалбоподателите акции подлежат на обжалване или оспорване пред съдилищата.

53. Съдът съответно смята, че вътрешните съдилища са се считали обвързани от приватизационната оценка на Имотите, направена от административните органи, и са отказали да разгледат използвания от тях метод за изчисляване броя на акциите, разпределени на жалбоподателите като обезщетение за реституираните им имоти, като и двете са били от ключово значение при произнасянето по жалби за собственост пред вътрешните съдилища. Вътрешните съдилища са възприели тази линия на разсъждение въпреки изричното право на обжалване срещу приватизационни оценки, предвидено в член 18, ал. 3 от Закона за приватизацията (вж. “Приложимо вътрешно право и практика” по-горе).

54. Следователно, опирайки се изключително на оценката и метода за изчисляване на полагаемото се обезщетение на жалбоподателите, извършени от два административни органа – Агенцията за приватизация и Министерството на промишлеността, вътрешните съдилища са отказали да оценят факт, който е бил ключов за решаването на делото на национално ниво (вж. *И.Д.*, цитирано по-горе, § 50). По този начин жалбоподателите не са могли да получат окончателно съдебно определение на тяхното твърдяно право на повече акции в сравнение с определените им от административните органи.

55. Съдът отбелязва още, че не е дадено никакво обяснение за произтеклата ситуация. По-конкретно нито Върховният административен съд, нито правителството са се опитали да оправдаят отказа на достъп до съд с преследване на законна цел и с това, че е налице разумно съотношение на пропорционалност между използваните средства и желаната за постигане цел. От друга страна, следва да се отбележи, че това е навредило на същността на правата на жалбоподателите, тъй като се оказва, че те не биха могли да потърсят друг начин за удовлетворение (вж. *Янакиев срещу България*, №. 40476/98, § 72, 10 август 2006 г.).

56. Във връзка с горното Съдът счита, че вътрешните съдилища не са упражнили юрисдикцията си да разгледат всички фактологични и правни въпроси, относими към отнесения към тях спор, както изисква член 6, ал. 1 от Конвенцията.

Следователно е налице нарушение на член 6 от Конвенцията.

III. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

57. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

А. Вреди

58. Жалбоподателите претендират 80 000 евро (EUR) обезщетение за неимуществени вреди, понесени в резултат от липсата на достъп до съд с пълна юрисдикция и продължителната несигурност на тяхната правна ситуация. Те твърдят, че претендираната от тях сума представлява разликата в стойността между разпределените им акции при използване на приватизационната оценка и тази от експертната оценка от 10 юни 1998 г. (вж. параграфи 20 и 22 по-горе).

59. Правителството не коментира исковата претенция на жалбоподателите.

60. Съдът отбелязва, че в този случай присъждане на справедливо обезщетение може да се основава единствено на факта, че жалбоподателите не са могли да се възползват от гаранциите по член 6, ал. 1 от Конвенцията. И макар че Съдът не би могъл да разсъждава какъв би бил изходът от съдебното производство, ако позицията е била друга, той счита, че жалбоподателите вероятно са претърпели неимуществени вреди, за които установяването на нарушение не представлява достатъчно обезщетение (вж. *Шеврол*, цитирано по-горе, § 89). Решавайки по справедливост в съответствие с изискванията на

член 41 от Конвенцията, Съдът присъжда 4000 евро (EUR) общо на наследниците на първия жалбоподател и по 2000 евро на втория и третия жалбоподатели за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тези суми.

61. Освен това Съдът счита за необходимо да подчертае, че решение, в което се установи нарушение на Конвенцията или Протоколите към нея, налага правно задължение на ответната държава не само да заплати съответните суми, присъдени като справедливо обезщетение на заинтересуваните лица, но също така да избере, което ще бъде наблюдавано от Комитета на министрите, общи и/или, ако е подходящо, индивидуални мерки, които да бъдат приети в нейния национален правен ред, за да се сложи край на нарушението, установено от Съда, и да извърши всички възможни поправки от тези последствия по такъв начин, че да възстанови, доколкото е възможно, ситуацията, съществувала преди нарушението. В случай на нарушение на член 6 от Конвенцията жалбоподателите трябва да бъдат поставени, доколкото е възможно, в позицията, в която биха били, ако изискванията на Конвенцията не бяха пренебрегнати (вж. *Янакиев*, цитирано по-горе, § 89).

62. Съдът отбелязва, че член 239, ал. 6 от Кодекса (вж. параграф 39 по-горе) позволява да се иска възобновяване на производство по националното право, когато Съдът е установил нарушение на Конвенцията. Съдът е на мнение, че най-подходящата форма за удовлетворение по дела, по които той намира, че жалбоподателят в нарушение на член 6, ал. 1 от Конвенцията е бил лишен от достъп до съд, по правило е съвременно възобновяване на производството и преразглеждане на случая при спазване на всички изисквания на един справедлив процес (вж. *Янакиев*, цитирано по-горе, § 90).

Б. Разноски

63. Жалбоподателите претендират също 1460 евро за разноски по делото пред Съда. Претендираната сума включва адвокатски хонорари в размер на 1429 евро, както и пощенски разходи и разходи за канцеларски материали в размер на 31 евро. В подкрепа на претендираната сума жалбоподателите са представили договор за процесуално представителство и почасова справка за извършена правна работа, както и разписки за платените претендирани пощенски разходи. Жалбоподателите искат цялата присъдена им по този иск сума да бъде платена директно на техните адвокати.

64. Правителството не коментира исковата претенция на жалбоподателите.

65. Съгласно практиката на Съда разноските на жалбоподател във връзка с производството подлежат на възстановяване само доколкото е

доказано, че същите са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. В настоящия случай, като взема предвид документите, с които разполага, и посочените по-горе критерии, Съдът смята за целесъобразно да присъди изцяло претендираната сума от 1460 евро. Сумата да бъде преведена по банковата сметка на процесуалните представители на жалбоподателите – г-н М. Екимджиев и г-жа К. Бончева.

В. Лихва за забава

66. Съдът счита за уместно лихвата за забава да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на член 6 от Конвенцията;
3. *Постановява*
 - (а) ответната държава да заплати на жалбоподателите в срок до три месеца от датата, на която решението стане окончателно, в съответствие с член 44, ал. 2 от Конвенцията следните суми, обвърнати в български лева по курса към датата на изплащането им:
 - (i) EUR 4000 (четири хиляди евро) общо на наследниците на първия жалбоподател, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за неимуществени вреди;
 - (ii) по EUR 2000 (две хиляди евро) на втория и третия жалбоподатели, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху посочената сума, за неимуществени вреди;
 - (iii) EUR 1460 (хиляда четиристотин и шестдесет евро), заедно с заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими от жалбоподателите върху посочената сума, за разноски по делото, която сума да бъде изплатена по банковата сметка на процесуалните представители на жалбоподателите – г-н М. Екимджиев и г-жа К. Бончева;
 - (б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределния лихвен процент

на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

4. *Отхвърля* останалата част от исковата претенция на жалбоподателите за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 2 декември 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и ал. 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пеер Лоренцен
Председател